

«Γενικές Αρχές και Στρατηγικές Διδασκαλίας & Πρακτική Άσκηση Ι»

Θωμάς Μπαμπάλης, Καθηγητής ΠΤΔΕ-ΕΚΠΑ
Κωνσταντίνα Τσώλη, Αν. Καθηγήτρια ΠΤΔΕ-ΕΚΠΑ

Σταθμοί στην εξέλιξη της παιδαγωγικής επιστήμης

M. MONTESSORI

(1870-1952)

‘Προετοιμασμένο περιβάλλον’

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΜΟΝΤΕΣΣΟΡΙ

1

Ποτέ μην αγγίζετε ένα παιδί χωρίς τη θέλησή του.

2

Ποτέ μην μιλάτε με άσχημο τρόπο σε ένα παιδί κατά την παρουσία του ή ακόμα και την απουσία του.

3

Επικεντρωθείτε στο να ενισχύσετε και να βοηθήσετε να αναπτύξει το παιδί τα θετικά στοιχεία του.

4

Βοηθήστε το παιδί να αναπτύξει επικοινωνιακές σχέσεις με το περιβάλλον του.

5

Να είστε πάντα έτοιμοι να ανταποκριθείτε στο κάλεσμα ενός παιδιού που έχει την ανάγκη σας.

6

Σεβαστείτε το παιδί που κάνει ένα λάθος και μπορεί αργότερα να το διορθώσει από μόνο του.

7

Μην το κατευθύνετε και μην το αναγκάζετε σε άλλες μορφές δραστηριοτήτων.

8

Βοηθήστε το παιδί που αναζητεί κάποια δραστηριότητα και δεν μπορεί να βρει τι ακριβώς θέλει να κάνει.

9

Αν το παιδί αρνήθηκε να σας ακούσει σε αυτά που είχατε να του πείτε, να τα επαναλαμβάνετε, έτσι ώστε να βοηθήσετε το παιδί να αποκτήσει ό,τι δεν έχει κατακτήσει ακόμη.

10

Πάντα να αντιμετωπίζετε το παιδί χρησιμοποιώντας τους καλύτερους τρόπους σας και να του προσφέρετε τον καλύτερο εαυτό σας.

"Ας δούμε τι κάνει»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(31 Αυγούστου 1870)

'Casa dei bambini'-«Το πείραμα του Σαν Λορέτζο»

Στάδια ανάπτυξης

1^ο Στάδιο (0-6 ετών)

2^ο Στάδιο (6-12 ετών)

3^ο Στάδιο (εφηβεία)

1^ο Στάδιο (0-6 ετών)

- Όλη η ενέργεια του σώματος είναι στραμμένη προς την κατάκτηση της όρθιας στάσης και του συντονισμού της κίνησης. Το **κεφάλι**, δυσανάλογα μεγάλο, προσπαθεί να ισορροπήσει πάνω σε ένα σώμα ακόμη αδύναμο, ενώ την ίδια στιγμή **το χέρι και το μάτι** συντονίζονται για την εκτέλεση απλών, καθημερινών δραστηριοτήτων. Το παιδί πέφτει με ενθουσιασμό σε δραστηριότητες της καθημερινής ζωής και έτσι αποκτά **συντονισμό** και **αυτοέλεγχο** της κίνησης του.
- Νοητικά, το παιδί αυτό, διαθέτει μία νοημοσύνη **διαφορετική** από αυτήν του ενήλικα, μία νοημοσύνη που είναι άμεσα συνδεδεμένη με το εξωτερικό περιβάλλον.
- Συναισθηματικά, το παιδί είναι ευάλωτο και έχει ανάγκη από **άνευ όρων αποδοχή και ενσυναίσθηση**.

2^ο Στάδιο (6-12 ετών)

- Η Μοντεσσόρι την περιγράφει ως μία περίοδο **σταθεροποίησης** της προηγούμενης δημιουργίας. Το παιδί είναι σωματικά και συναισθηματικά δυνατό χωρίς μεγάλες αλλαγές και αναταράξεις.
- Το παιδί αναπτύσσει ιδιαίτερα την **λογική** και την **αφηρημένη σκέψη**, ψάχνοντας να βρει την αιτία των πραγμάτων. Ενδιαφέρεται ιδιαίτερα επίσης για θέματα **ηθικής** και **δικαιοσύνης** και επιλέγει να βρίσκεται κοντά σε **ομάδες συνομηλίκων**.
- Η έντονη **φαντασία** είναι το κύριο χαρακτηριστικό της ηλικίας αυτής.

3^ο Στάδιο (εφηβεία)

- Κατά την διάρκεια της εφηβείας έχουμε μία ακόμη περίοδο δημιουργίας. Το σώμα του εφήβου αλλάζει ριζικά και συναισθηματικά είναι επίσης ευάλωτος παρόμοια όπως και στο πρώτο στάδιο.
- *“Ο έφηβος βρίσκεται σε μία κατάσταση προσδοκίας, έχει μία τάση για δημιουργική εργασία και θέλει να δυναμώσει την αυτοπεποίθηση του. Αυτό συνοδεύεται με μία τάση ανυπακοής προς την εξουσία, ειδικά αν η δεύτερη στερείται κατανόησης”.*
- **“Προετοιμασμένο περιβάλλον”**: προτείνει μείωση των αφηρημένων ακαδημαϊκών θεμάτων μελέτης και έμφαση στην χειρωνακτική εργασία και την τέχνη.

Ελευθερία

Φύση

Περιβάλλον

Bundesarchiv, Bild 102-15791
Foto: Pahl, Georg | Juli 1930

- «Να μην διδάσκουμε, να μην κατευθύνουμε, να μην δίνουμε διαταγές, να μην σφυρηλατούμε, να μην βάζουμε μπροστά σε ένα μοντέλο την ψυχή του παιδιού, αλλά να του δημιουργούμε κατάλληλο περιβάλλον για να πειραματίζεται, για να ενεργεί, να εργάζεται, να αφομοιώνει αυθόρμητα και να τρέφει το πνεύμα του».

Ο ρόλος του δασκάλου
είναι βοηθητικός,
παρασκηνιακός και
διαρρυθμιστικός.

Υλικό

- Υλικό αναλυτικό και αφηρημένο, το οποίο οργανώνεται ανάλογα προς τις περιόδους ανάπτυξης του παιδιού και χρησιμοποιείται για άσκηση των κινήσεων και των αισθήσεων.

Αγωγή των κινήσεων

- Εισήγαγε στο «σπίτι των παιδιών» πράξεις της καθημερινής ζωής, όπως το ντύσιμο, το πλύσιμο, το στρώσιμο του κρεβατιού και του τραπεζιού.
- Επιπλέον, σπουδαία είναι η συμβολή της χειροτεχνίας, της περιποίησης και φροντίδας φυτών και ζώων, καθώς και η συμβολή κάποιων γυμναστικών ασκήσεων και οργάνων (ισορροπία, βάρδισμα, τρέξιμο, γυμναστικά παιχνίδια, κ.ά.) που ασκούν τους μύς του παιδιού.

Αγωγή των αισθήσεων

- Έφτιαξε ασκήσεις και γυμνάσματα που επιτρέπουν στους μαθητές να διευρύνουν τον αντιληπτικό-παραστατικό τους κύκλο, να ασκήσουν τους μυς και να φτάσουν σε κάποιες έννοιες:
 - Ασκήσεις αφής (π.χ. αντίληψη βάρους, επιφανειών, όγκου, θερμότητας, ψύχους και στερεού)
 - Ασκήσεις όσφρησης (αντίληψη του αντικειμένου από την οσμή)
 - Ασκήσεις γεύσης (αντίληψη του αντικειμένου από τη γεύση ενώ τα μάτια είναι κλειστά)
 - Ασκήσεις όρασης (αντίληψη διαστάσεων, μορφών, σχέσεων, σχημάτων και χρωμάτων)
 - Ασκήσεις ακοής (αντίληψη ήχων, μουσικής, σιωπής)

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Η ΑΣΠΡΗ ΓΡΑΜΜΗ

Η άσπρη γραμμή είναι ένας άσπρος κύκλος που βοηθά το παιδί να εστιάσει την προσοχή του και να συγκεντρωθεί σε κάτι. Ακόμη, το βοηθά να αναπτύξει τον έλεγχο του σώματος και την αίσθηση της ισορροπίας του, καθώς και την εμπιστοσύνη στον εαυτό του. Σύμφωνα με τη Μαρία Μοντεσσόρι, η άσπρη γραμμή συνδέει το σώμα με τον νου.

Προετοιμάστε το υλικό

- Πάνω στην κουβέρτα σχηματίστε με την κολλητική ταινία έναν ελλειπτικό κύκλο.
- Προκειμένου να υπάρχει αρκετός χώρος για κάθε παιδί, φροντίστε η έλλειψη να έχει μήκος 3 μέτρα και πλάτος 2 μέτρα.

Θα χρειαστείτε:

- κολλητική ταινία
- μια κουβέρτα ή ένα σεντόνι ή ένα μονόχρωμο χαλί

Σε τι χρησιμεύει η άσπρη γραμμή;

Ζητήστε από το παιδί να σας κοιτά και/ή να σας ακολουθήσει καθώς περπατάτε πάνω στην άσπρη γραμμή με μικρά και αργά βήματα... Αλλάξτε με άλλες ασκήσεις: βήματα μυρμηγκιού, βήματα ελέφαντα, βήματα χελώνας, βήματα λαγού, βήματα βατράχου κ.ά.

Πείτε τους να κουβαλήσουν έναν δίσκο με τα δυο χέρια, με ένα χέρι, με δυο ποτήρια, στην αρχή πλαστικά και μετά γυάλινα, άδεια και μετά γεμάτα με νερό κ.ο.κ.
Μπορείτε να παίξετε ονομάζοντας και δείχνοντας τα διάφορα μέρη του σώματος: «Πού είναι: η μύτη μου, η πλάτη μου, το πρό-

σωπό μου, τα γόνατά μου.» Μπορείτε να συγκεντρώνεστε γύρω από την άσπρη γραμμή για να διηγηθείτε μια ιστορία ή ένα συμβάν. Τα παιδιά μπορούν να καθίσουν γύρω από την άσπρη γραμμή όποτε θέλουν να συζητήσουν κάτι, να μοιραστούν ή να ανταλλάξουν απόψεις.

Γραμμή από κολλητική ταινία πάνω στην κουβέρτα.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΤΑ ΚΑΔΡΑ ΜΕ ΤΑ ΡΟΥΧΑ

Το υλικό της κάθε κορνίζας απομονώνει μια δυσκολία που το παιδί συναντά στην καθημερινότητά του. Εναλλάσσονται οι κινήσεις και οι μηχανισμοί του ανοίγματος και του κλεισίματος, κυρίως για τα κουμπιά.

Κατασκευάστε το κάδρο

Θα χρειαστείτε!

- 4 ξύλινα κάδρα 30 x 40 εκ.
- ένα παιδικό πουκάμισο
- ρούχα που κλείνουν με φερμουάρ, με σκρατς κ.ά.
- κορδόνια ή κορδέλες διάφορων χρωμάτων
- 16 καρφιά ταπετσαρίας

- Χρειάζεστε ένα κάδρο για κάθε είδος μώματος: ένα κάδρο για τα ρούχα που κλείνουν με κουμπιά, ένα κάδρο για ρούχα με φερμουάρ, ένα κάδρο για σκρατς και ένα κάδρο με λουρίδες υφάσματος.
- Γυρίστε τα μανίκια του πουκάμισου στο μέρος του κάδρου ή κόψτε τα. Καρφώστε το πουκάμισο στο κάδρο με τα καρφιά ταπετσαρίας.
- Κάντε το ίδιο με τα άλλα ρούχα. Κόψτε το υλικό στο σχήμα του κάδρου και στερεώστε με τα καρφιά στις τέσσερις γωνίες.
- Στο τέταρτο κάδρο ράψτε τα κορδόνια ή κορδέλες σε κάθε λουρίδα υφάσματος, ώστε να μπορούν να δεθούν φιλόγκως.

Παραλλαγή: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ζευγάρι παπούτσια που θα τα κολλήσετε πάνω σε ένα κοντραπλακέ. Πάρτε δύο κοντραπλακέ για παπούτσια με κορδόνια και ένα για παπούτσια με σκρατς.

Παρουσιάστε τη δραστηριότητα στο παιδί

Είναι απαραίτητο να αφιερώσετε χρόνο για να δείξετε όλο το υλικό έτσι ώστε το παιδί, αρχικά παρατηρώντας εσάς, να κατακτήσει

τις «σωστές κινήσεις», κυρίως για το κάδρο με τα κορδόνια. Κάντε αργές κινήσεις, ακριβείς, σε αλληλουχία, επισημαίνοντας τις

αλλαγές κατεύθυνσης. Στη συνέχεια, αφήστε το παιδί να διαλέξει όποιο κάδρο θέλει. Ίσως να χρειαστεί να του δείξετε πολλές φορές.

«Έφτιαξα κάδρα ρούχων με πηχάκια 40 εκ. και με ραβδάκια 30 εκ. που τα βίδωσα στα πηχάκια. Αυτό είναι πολύ βολικό, αν θέλουμε να βγάλουμε το ύφασμα για να το πλύνουμε, κάτι που δεν γίνεται με τα καρφιά...»

Κορίνα, βρεφονηπιοκόμος

ΒΑΖΩ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΕΡΩ

ΜΕΤΑΦΕΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΕΝ ΜΠΟΛ ΣΤΟ ΑΛΛΟ

Αυτή η δραστηριότητα στοχεύει στην ενδυνάμωση των δακτύλων και του καρπού και μαθαίνει στο παιδί να μεταφέρει το περιεχόμενο ενός δοχείου μέσα σε ένα άλλο δοχείο.

Παρουσιάστε τη δραστηριότητα στο παιδί

Θα χρειαστείτε:

- έναν δίσκο
- 2 μπολ
- λίγο ρύζι ή φακές
- ένα κουτάλι της σούπας

- Τοποθετήστε στον δίσκο το κουτάλι και τα μπολ: το ένα άδειο αριστερά και το άλλο γεμάτο με ρύζι δεξιά.
- Αρχίστε να μεταφέρετε με το κουτάλι το περιεχόμενο από το γεμάτο στο άδειο μπολ παρακολουθώντας τις κινήσεις σας.
- Κάντε το ίδιο με το αριστερό χέρι.
- Πείτε στο παιδί να κάνει το ίδιο.
- Στο τέλος της δραστηριότητας, ζητήστε από το παιδί να βάλει τον δίσκο στη θέση του.

Αυξήστε τη δυσκολία

Αφού κάνετε πολλή εξάσκηση με αυτό το υλικό, μπορείτε να αυξήσετε τη δυσκολία αλλάζοντας το εργαλείο για τη μεταφορά του περιεχομένου. Για παράδειγμα, το κουτάλι για

το σεβρίκιμα του παγωτού δίνει στο παιδί τη δυνατότητα να εξασκήσει τον καρπό του. **Μπορείτε επίσης να αλλάξετε το δοχείο** χρησιμοποιώντας δύο μπολ σαλάτας (σαλατιέρες). Σε αυτή

την περίπτωση, το ρύζι ή οι σπόροι μεταφέρονται από το ένα στο άλλο ενώνοντας τις δυο παλάμες ή χρησιμοποιώντας μια κουτάλα της σούπας.

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

ΤΑ ΚΟΥΤΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΗΧΟΥΣ

Τα κουτιά αυτά βοηθούν στην ανάπτυξη των ακουστικών ικανοτήτων.

Προετοιμάστε τη δραστηριότητα

Θα χρειαστείτε:

- 8 όμοια αδιαφανή κουτάκια ή μπουκαλάκια με το καπάκι τους
- 8 χρωματιστές αυτοκόλλητες ετικέτες (4 ενός χρώματος και 4 ενός άλλου χρώματος)
- άμμο, χάντρες, κοχύλια, σπόρους κ.λπ.
- κολλητική ταινία

- Συγκεντρώστε οκτώ όμοια αδιαφανή κουτάκια ή μπουκαλάκια με το καπάκι τους.
- Κολλήστε ετικέτες του ίδιου χρώματος σε τέσσερα καπάκια και ετικέτες ενός άλλου χρώματος στα υπόλοιπα τέσσερα.
- Χωρίστε τα κουτάκια σε τέσσερα ζεύγη (κάθε ζεύγος θα έχει ένα κουτάκι από κάθε χρώμα) με το ίδιο περιεχόμενο: χάντρες, άμμο, κοχύλια, σπόρους κ.λπ. **Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε μόνο διαφορετικά είδη άμμου** (ψιλή, χοντρή, χαλικάκι, βοτσαλάκι κ.ο.κ.).
- Κλείστε καλά τα καπάκια με κολλητική ταινία ώστε τα μικρά παιδιά να μην μπορούν να τα ανοίξουν.
- Κουνήστε τα κουτάκια και δείξτε στο παιδί πώς ακούτε πρώτα από το ένα αυτί και μετά από το άλλο.
- Επισημάνετε του ότι υπάρχουν δύο χρώματα στα καπάκια. Δεν πρέπει να ανοίξει τα κουτάκια, παρά μόνο να ακούσει, αν το θέλει ο ίδιος και με κλειστά μάτια.
- Ανακατέψτε τα κουτάκια.
- Αφήστε το παιδί να φτιάξει τα ζευγάρια με τα ίδια ήχων. Αν δεν τα καταφέρει, δεν περιμένετε. Θα μπορέσει να το κάνει ξαναπαίζοντας κάποια άλλη φορά.

Ιδέα: Μπορείτε να αυξήσετε ή να μειώσετε τον αριθμό των ζευγαριών ανάλογα με την ηλικία των παιδιών.

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

ΤΟ «ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΣ» ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΑΦΗΣ

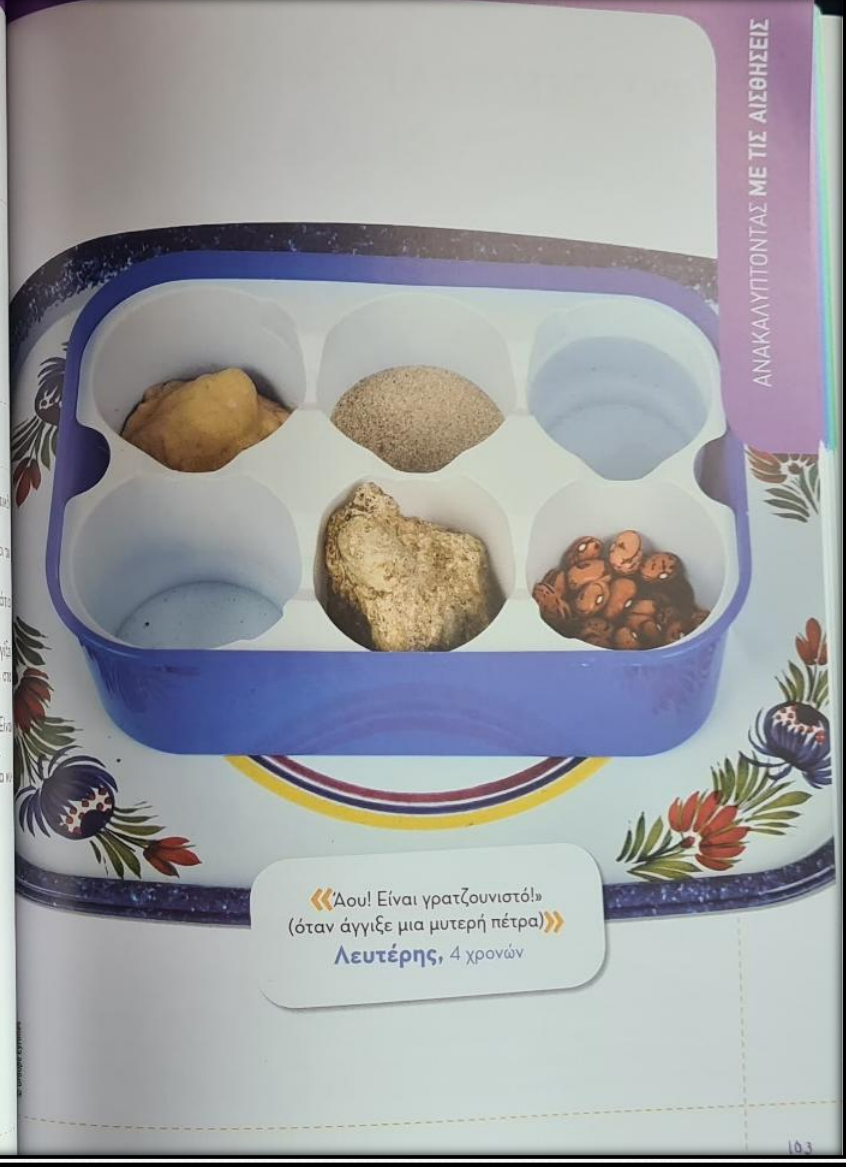
Με αυτή τη δραστηριότητα το παιδί λέει αυτό που αισθάνεται όταν αγγίζει κάτι: «Είναι απαλό», «Τσιμπάει», «Είναι τραχύ», «Είναι υγρό», «Είναι ζεστό», «Είναι κρύο» κ.ο.κ.

Εξηγήστε τη δραστηριότητα στο παιδί

Θα χρειαστείτε!

- ένα κουτί
- μικρά φαρδιά κυπελλάκια ή ένα κουτί με πολλές θέσεις
- διάφορα υλικά: άμμο, πέτρα, βαμβάκι, ζυμάρι, ζεστό νερό, ξερά φασόλια κ.ο.κ.
- μια καλύπτρα ματιών

- Βάλτε σε κάθε κυπελλάκι ένα διαφορετικό υλικό.
- Αφήστε ένα κυπελλάκι άδειο, για να έχει το παιδί την αίσθηση του κενού.
- Πείτε στο παιδί ότι θα του κλείσετε τα μάτια για ένα παιχνίδι αφής.
- Πάρτε το χέρι του και βοηθήστε το να αγγίξει τα διάφορα υλικά που βρίσκονται μέσα στα κυπελλάκια.
- Το παιδί μπορεί να πει τι αισθάνεται: «Είναι ζεστό/κρύο/μαλακό/σκληρό/απαλό...»
- Όταν τελειώσει, το παιδί τακτοποιεί τα κυπελλάκια μέσα στο κουτί.

ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

«Αου! Είναι γρατζουνιστό!»
(όταν άγγιξε μια μυτερή πέτρα)»
Λευτέρης, 4 χρονών

Η ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΛΤΣΕΣ

Ένας διασκεδαστικός τρόπος για να κάνουν τα παιδιά τη διαλογή και το ταίριασμα αντικειμένων.

Προετοιμάστε τη δραστηριότητα

Θα χρειαστείτε:

- τρία πανεράκια
- καμιά δεκαριά διαφορετικά ζευγάρια κάλτσες
- μανταλάκια

- Βάλτε τις κάλτσες στο ένα πανεράκι και τα μανταλάκια σε ένα άλλο.
- Ζητήστε από το παιδί να βρει τις κάλτσες που πάνε μαζί, που είναι ίδιες.
- Ενώστε τις ίδιες κάλτσες του ζευγαριού με ένα μανταλάκι και βάλτε τις μέσα στο τρίτο πανεράκι.
- Όταν το παιδί τελειώσει, τακτοποιεί το υλικό.

Πού θα βρείτε κάλτσες

Αντί να αγοράσετε κάλτσες, ζητήστε από μητέρες να σας δώσουν κάλτσες που δεν κάνουν πια στα παιδιά τους.

Παραλλαγή: Αντί για κάλτσες, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε γάντια. Στα μεγαλύτερα παιδιά μπορείτε να φέρετε ζευγάρια από σκουλαρίκια.

ΟΙ ΤΣΙΜΠΙΔΕΣ

ΤΑ ΜΑΝΤΑΛΑΚΙΑ

Τα μανταλάκια συμβάλλουν στην ενδυνάμωση των δακτύλων και των χεριών.

Παρουσιάστε τη δραστηριότητα στο παιδί

Θα χρειαστείτε:

- ένα κουτί
- μανταλάκια ξύλινα, πλαστικά, μικρά, μεγάλα κ.ά.
- χρωματιστές μικρές ετικέτες

- Καλλήστε τις ετικέτες με τα διάφορα χρώματα πάνω στα μανταλάκια και βάλτε τα μέσα στο κουτί.
- Δείξτε στο παιδί πώς να κρατά το μανταλάκι με τα δάχτυλά του και πώς να το πιέζει να το ανοίξει.
- Στερεώστε το μανταλάκι στο άνοιγμα του κουτιού. Ζητήστε από το παιδί να βάλει τα μανταλάκια στη σειρά ανάλογα με μια σειρά χρωμάτων ή εναλλάσσοντας τα χρώματα ή από το πιο μικρό στο πιο μεγάλο.
- Όταν το παιδί τελειώσει, ξεκολλάει τα μανταλάκια στο κουτί και το πάει στη θέση του.

Μέση: Μπορείτε να εμπλουτίσετε συνεχώς τη συλλογή με τα μανταλάκια με ό,τι καινούργιο βρείτε.

ΤΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

ΒΑΖΩ ΤΟΥΣ ΜΑΡΚΑΔΟΡΟΥΣ ΚΑΤΑ ΧΡΩΜΑ

Τα παιδιά αναγνωρίζουν και διακρίνουν τα χρώματα.

Εξηγήστε τη δραστηριότητα στο παιδί

Θα χρειαστείτε:

- 6 βαζάκια με διαφορετικό χρώμα (τα βασικά ή πρωτογενή και τα δευτερογενή χρώματα)
- ένα κουτί ή πανεράκι
- μαρκαδόρους, ξυλομπογιές ή κηρομπογιές

- Ετοιμάστε έξι βαζάκια που να έχουν απεξω τα εξής χρώματα: μπλε, κόκκινο, κίτρινο, πορτοκαλί, πράσινο και μοβ.
- Βάλτε μέσα στο πανεράκι πολλούς μαρκαδόρους και ξυλομπογιές με τα χρώματα που έχετε διαλέξει.
- Ζητήστε από το παιδί να βάλει τους μαρκαδόρους και τις ξυλομπογιές μέσα στο αντίστοιχο βαζάκι.

Ιδέα: Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε βαζάκια μαρμελάδας ή άλλων τροφών. Κολλήστε πάνω τους χρωματιστή ετικέτα ή χρωματιστή κολλητική ταινία.

Σημείωση: Στη ζωγραφική τα βασικά χρώματα είναι το μπλε, το κόκκινο και το κίτρινο· από την ανάμειξή τους προκύπτουν τα δευτερογενή χρώματα: το πορτοκαλί, το πράσινο και το μοβ.

«Αγόρασα κύπελλα από σκληρό διαφανές πλαστικό (δεν είναι ακριβά) για να τακτοποιώ τους μαρκαδόρους των παιδιών. Μετά τη δραστηριότητα ζωγραφικής τα παιδιά κάνουν μόνα τους τη διαλογή, "βάζουν τους μαρκαδόρους στη θέση τους".»

Δέσποινα, νηπιαγωγός

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΚΗΠΟ

ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Το φθινόπωρο, το φύλλωμα των δέντρων παίρνει υπέροχα χρώματα, κίτρινο, πορτοκαλί, καφέ, κόκκινο... Είναι ευκαιρία να πάτε τα παιδιά μια βόλτα για να παρατηρήσουν, να αγγίξουν, να μυρίσουν τα δέντρα.

Προετοιμάστε τη δραστηριότητα

Θα χρειαστείτε:

- ένα ρόλο χαρτί
- μπογιά καφέ, κόκκινη, κίτρινη και πράσινη
- πινέλα
- κόλλα δυνατή
- φύλλα δέντρων

- Κάνοντας περιήγηση στο πάρκο με τα παιδιά, αγγίξτε το δέντρο και τον κορμό του, παρατηρήστε τις ρίζες του που έχουν ανασηκώσει το χώμα, τα χοντρά και τα λεπτά κλαδιά του. Παρατηρήστε και μαζέψτε φύλλα όλων των χρωμάτων.
- Για να διατηρήσουν τα φύλλα, τα παιδιά μπορούν να τα ξεράνουν ανάμεσα στις σελίδες ενός τηλεφωνικού καταλόγου ή ενός περιοδικού.
- Φτιάξτε την τοιχογραφία ενός δέντρου μαζί με μια μικρή ομάδα παιδιών. Απλώστε το ρολό χαρτί στο πάτωμα. Ζωγραφίστε τις ρίζες, τον κορμό και τα κλαδιά. Τα παιδιά μπορούν να κολλήσουν τα αληθινά φύλλα των δέντρων. Κρεμάστε την τοιχογραφία στον τοίχο.

Ιδέα

Είναι μια ευκαιρία να εμπλουτίσουν τα παιδιά τις γνώσεις τους γύρω από τα δέντρα και τη σπουδαιότητά τους στη ζωή μας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε βιβλία όπως: Τα δέντρα του κήπου μου του Νίκου Χριστοδουλάκη, Θέλω να ξέρω γιατί τα δέντρα έχουν φύλλα του Andrew Charman, Τα δέντρα του κήπου της Keith Rushford, Λουλούδια, δέντρα και άλλα φυτά του John Stidworthy. Ακόμη, μπορείτε να διαβάσετε στα παιδιά ιστορίες για τα δέντρα όπως: Ένα δέντρο ζητάει αυλή της Λίτσας Παναγιωτοπούλου-Ρίζου και Ο άνθρωπος που φύτευε δέντρα του Jean Giono.

“One test of the correctness of educational procedure is the happiness of the child.”

~Maria Montessori

Gloucester Montessori School

Fostering discovery, independence and leadership since 1979

“Education is not something which the teacher does. It is a natural process which develops spontaneously”

~Maria Montessori

Gloucester Montessori School

Fostering discovery, independence and leadership since 1979

Μαθηματικά

M. MONTESSORI: Ανάγνωση

Α' Στάδιο

- Το παιδί χρησιμοποιεί την αφή για να καταλάβει το γράμμα και ο δάσκαλος προφέρει το φθόγγο.
- Ο δάσκαλος δείχνει και προφέρει το φθόγγο συγχρόνως στο παιδί.
- Η άσκηση αυτή επαναλαμβάνεται (σύνδεση όρασης-ακοής και κίνησης).
- Το παιδί προσπαθεί με κλειστά τα μάτια να εντοπίσει το γράμμα.
- Χρησιμοποιούνται χαρτονάκια με όμοια και διαφορετικά γράμματα.

M. MONTESSORI: Ανάγνωση

Β' Στάδιο

- Ο δάσκαλος ζητά από τους μαθητές να εντοπίσουν συγκεκριμένα γράμματα.
- Αποτυχία εντοπισμού επιβάλλει την επανάληψη της άσκησης.

M. MONTESSORI: Ανάγνωση

Γ' Στάδιο

- Ο δάσκαλος δείχνει στους μαθητές το καθένα γράμμα χωριστά και το ονοματίζει.
- Οι μαθητές διαβάζουν τα φωνήεντα πρώτα και μετά τα σύμφωνα ή ακολουθούν άλλους συνδυασμούς.
- Οι μαθητές, αφού μάθουν τα γράμματα, φτιάχνουν συλλαβές και κατόπιν λέξεις.

Εκπαίδευση για την ειρήνη

- *Αν στη γη υπάρχουν αδικίες, μίσση, πόλεμοι, αυτά είναι αποτελέσματα της αποθάρρυνσης, της βίας, της καταπίεσης και της καταδίκης σε αδράνεια, που ασκούνται από τους ενήλικους στο παιδί.*

Ovide
Decroly

1871-1932

O. DECROLY

- Για να καταστήσει την έρευνά του συστηματικότερη και αποτελεσματικότερη, ο Decroly χρησιμοποιεί, περισσότερο από κάθε άλλον ερευνητή, τις **επιστημονικές μεθόδους** της συστηματικής παρατήρησης, του πειράματος, της ακριβούς μέτρησης των ψυχοπαιδαγωγικών δεδομένων και του φιλμ.

Ο. DECROLY (1871-1932)

- Θεμελιώδης άποψη του Decroly είναι ο άνθρωπος αναπτύσσεται κανονικά μόνο σε ένα **ολοκληρωμένο περιβάλλον**, το οποίο αναπτύσσει τις ανάγκες, τις κλίσεις και τις δυνατότητές του.
- Ως τέτοιο περιβάλλον φαντάζεται και το σχολείο, το οποίο πρέπει να προσαρμόζεται στις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντα του παιδιού.

Ο. DECROLY (1871-1932)

- Κεντρικά σημεία της παιδαγωγικής του αποτελούν:
 - A) η έννοια της συνολικότητας που οδηγεί στην ιδεοοπτική μέθοδο διδασκαλίας και
 - B) τα κέντρα ενδιαφέροντος γύρω από τα οποία στρέφεται η δραστηριότητα του παιδιού.

A. ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΟΛΟΤΗΤΩΝ

- Ο όρος Gestalt (μορφή, ολότητα) σημαίνει συνολική ενέργεια του πνεύματος, η οποία είναι αντίθετη προς την αναλυτικοσυνθετική λειτουργία.
- Τα αντικείμενα, τα γεγονότα, οι αναμνήσεις, οι σκέψεις, οι ενέργειες και οι λόγοι είναι ολότητες, δηλαδή αδιαίρετα σύνολα, όπου δεν αναζητούνται οι λεπτομέρειες.
- Οι ολότητες επιβάλλονται από μόνες τους χωρίς οι άνθρωποι να σκέπτονται γι' αυτό, διότι έτσι υπαγορεύει η αντίληψή τους.

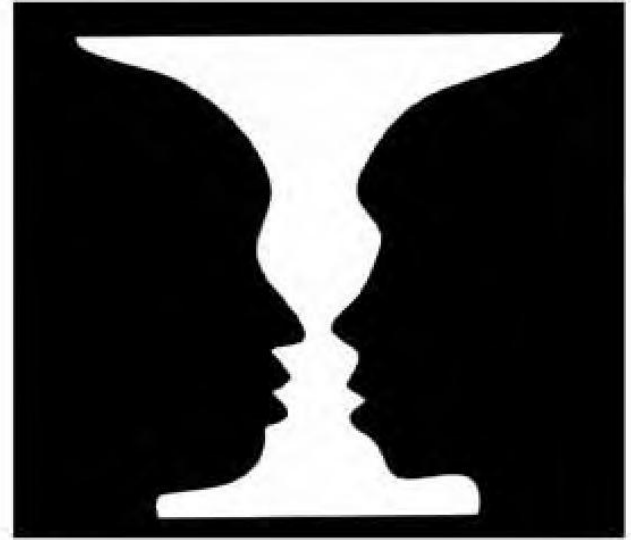
- **Νόμος της Ειδοτροπίας:** Ο νους τείνει να ολοκληρώνει τα κενά και να συμπληρώνει ελλείψεις ώστε το πεδίο να αποκτήσει κλειστή μορφή, πλήρη.

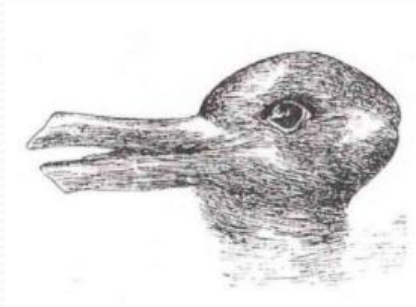
- Σνφμύωα με μαι έυρενα σοτ Πμανιψητετο τυο Κμτρπιαιζ, δνε πεαιζι ρλόο με τι σριεά ενίαι τοθοπεμετενα τα γταμαμρά μσέα σε μαί λξηέ, ακκρί το πώτρο κια το ταελείτυο γάμρμα να ενιαί σητ στωσή θσέη.

Τα υλοπιόπα μροπούν να ενίαι σε τχίυεας θιέεσς κια να μροπετίε να τσι δαβαιάεστε χρωίς πλβημόρα. Ατυό γνίταιει γαιτί ο απρώνθονις εκέγλφοας δνε δαεβζιάι γάμρμα γάμρμα κθάε λξηέ αλλά τνη λξηέ σνα σνύλοο.

Ατίπτσυεο ε;

- **Νόμος της μορφής και του βάθους:** Ανάλογα με το πού εστιάζεται η προσοχή, ο νους έχει την τάση να αντιδιαστέλλει τη μορφή από το αντιληπτικό της βάθος.

B. ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

- Ο Decroly παρατηρεί ότι το παιδί και ο άνθρωπος γενικά δραστηριοποιείται σε τέσσερις τομείς-κέντρα, που καλύπτουν τις εξής βασικές ανάγκες τους:
 - Α. την ανάγκη για εξοικονόμηση τροφής
 - Β. την ανάγκη αντιμετώπισης των καιρικών συνθηκών
 - Γ. την ανάγκη για ασφάλεια και άμυνα κατά των εχθρών
 - Δ. την ανάγκη για συνεργασία και δράση

Για την εξέταση αυτών των θεμάτων προτείνει μια συγκεκριμένη διαδικασία ενεργειών, η οποία διακρίνεται: στην παρατήρηση, τη σύνδεση σε τόπο και χρόνο και τη συγκεκριμένη και αφηρημένη έκφραση.

Ο. DECROLY

Κατά τον Decroly:

- Η πρώτη ανάγνωση δεν πρέπει να αρχίζει με λέξεις που χωρίζονται σε συλλαβές και γράμματα, αλλά με προτάσεις/φράσεις, οι οποίες σχετίζονται με βιώματα των παιδιών.
- Αυτές οι προτάσεις/φράσεις ως ολότητες με νόημα συνδέονται συναισθηματικά και συγκινησιακά με τα παιδιά, και γι' αυτό συγκρατούνται ευκολότερα στη μνήμη απ' ό,τι μια διαιρεμένη σε συλλαβές και γράμματα λέξη, που δεν εγγίζει ψυχικά τους μαθητές.

O. DECROLY

- Τα παιδιά, ύστερα από παρότρυνση του δασκάλου, επισημαίνουν τέτοιες προτάσεις/φράσεις, που γράφονται στον πίνακα από το δάσκαλο και διαβάζονται πρώτα από τον ίδιο και μετά από τους μαθητές.
- Την επόμενη μέρα οι προτάσεις/φράσεις γράφονται σε χαρτόνια, τα οποία αναρτώνται στον τοίχο και ξαναδιαβάζονται από τα παιδιά.
- Η δραστηριότητα αυτή επαναλαμβάνεται με νέες προτάσεις/φράσεις, μέχρις ότου τα παιδιά αρχίσουν να εντοπίζουν τις ίδιες λέξεις στα εν λόγω λεκτικά σύνολα.
- Όταν διαπιστώσει κάτι τέτοιο ο δάσκαλος, τότε προχωρεί στην ανάλυση και σύνθεση των λέξεων (αναλυτικο-συνθετική μέθοδος).

Ελένη Καραντζόλα

Καλλιόπη Κύρδη

Τατιάνα Σπανελλή

Θεοδώρα Τσιαγκάνη

Αα!

Πι πι πι

Πα πα πα

πα
πα

πι
πι

Επεξεργασία εικόνας

- Ο/η εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να παρατηρήσουν τις εικόνες και να πουν ποια αντικείμενα εικονίζονται.
- Τα καταγράφει σε στήλη σε χαρτί του μέτρου, όπου κάθε παιδί γράφει το όνομά του δίπλα στη λέξη που είπε.
- Διαβάζουν ομαδικά τον κατάλογο.
- Τους ζητά να εντοπίσουν στον κατάλογο ποια λέξη είπε το κάθε παιδί, με τη βοήθεια του ονόματος που είναι γραμμένο δίπλα στη λέξη και να πουν πώς κατάλαβαν ότι πρόκειται γι' αυτή τη λέξη.
- Π.χ. *Τι είπε η Κατερίνα; Πού γράφει αχινός; Πώς το κατάλαβες;*

Επεξεργασία εικόνας

- Ο/η εκπαιδευτικός μοιράζει στα παιδιά φύλλα χαρτιού Α4 κομμένα στη μέση. Κάθε παιδί επιλέγει από τον κατάλογο 1-2 αντικείμενα και τα ζωγραφίζει, ένα σε κάθε κομμάτι χαρτιού.
- Βλέποντας τον κατάλογο και με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού γράφει όπως μπορεί τις αντίστοιχες λέξεις.
- Οι ζωγραφιές δένονται σε μικρό βιβλίο. Στο εξώφυλλο γράφουν όλα τα παιδιά το όνομά τους.

Επεξεργασία κειμένου

- Ο/η εκπαιδευτικός θέτοντας ερωτήσεις του τύπου: *Τι λέει ο Άρης; Τι φωνάζει η πάπια; Τι φωνάζει το παπάκι;* διαβάσει 2-3 φορές μεγαλόφωνα τα εκφωνήματα (Α α! Πα πα πα, Πι πι πι), υποδεικνύοντάς τα με το βιβλίο ανοιχτό προς τα παιδιά, ώστε να το βλέπουν. Ζητά από τα παιδιά να τα διαβάσουν μαζί του.
- Στη συνέχεια τους ζητά να διηγηθούν τι συμβαίνει στο δισέλιδο, π.χ. *Ο Άρης βλέπει κάτω από το κουβαδάκι του έναν αχινό και φωνάζει Α α!*
- Βάζει σε κύκλο τα γλωσσικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο δισέλιδο, διαβάσει δυνατά το κείμενο, υποδεικνύοντας με το δάκτυλο και έπειτα το διαβάζουν όλοι μαζί.

Επεξεργασία κειμένου

- Τα παιδιά γράφουν σε χαρτόνια τα εκφωνήματα που διάβασαν (δηλαδή τις συλλαβές πα, πι) και τα κόβουν χωρίζοντας τα δύο γράμματα μεταξύ τους.
- Στη συνέχεια, κάνουν την αντίθετη κίνηση. Ενώνουν τα γράμματα μεταξύ τους και διαβάζουν το εκφώνημα.
- Τα παιδιά γράφουν σε οργανωμένο χώρο. Τους ζητείται να συνδέσουν νοηματικά την εικόνα με το εκφώνημα που περιέχει η άσκηση.
- Η σύνδεση αυτή θα διευκολύνει την ανάγνωση, καθώς η ανάγνωση με νόημα βοηθά και την αποκωδικοποίηση.